

Szenvedélyek és divatok
Internet-függőség és játékszenvedély

Kompetenciaterület:
Szociális, életviteli és környezeti kompetenciák

11. évfolyam

Programcsomag:
Toleranciára nevelés

A modul szerzője: Hegyiné Ferch Gabriella

Címlapkép: szkc211_08_00

MODULLEÍRÁS

Ajánlott korosztály	16-17 évesek
Ajánlott időkeret	2 × 45 perc
A modul közvetlen célja	Ismerjék meg az internet-használat káros jelenségeit, a függőség jellemzőit, tudatosítsák saját felhasználói szokásaikat, és befolyásolják ezeket kedvező irányban. Tudatosodjon bennük a szerencsejátékoktól való függőség kialakulásának veszélye, és tudatosan törekedjenek e veszély megelőzésére.
A modul témái, tartalma	Témák: Identitás: közösség, barátok, viselkedés; kapcsolatok: felelősség, kommunikáció; életmód: életérzés, életminőség, egészség, játék; erkölcs és jog: lelkiismeret, döntés; globalizáció: internet Tartalom: Hobbik, érdeklődési körök, szenvedélyek. A viselkedési függőség szerepe a fiatalok életében. Az internet-függőség. Az internet használatának pozitív és negatív következményei. Játék, szerencsejáték, játékszenvedély.
Megelőző tapasztalat	Tájékozottság a drogfüggőség és drogmegelőzés kérdéseiben; a káros szenvedélyekről tanult ismeretanyag felhasználása
Ajánlott továbbhaladási irány	A felhasználói szokások tudatossá tétele, önkontroll kialakítása
A kompetenciafejlesztés fókuszai	Önismerettel összefüggő kompetenciák: önállóság, autonómia Önszabályozás: érzelmek kezelése, sikerkezelés, kudarcátírás, véleményelfogadás A szociális kompetenciákhoz szükséges kognitív készségek: problémaazonosítás, kritikai gondolkodás Társas kompetenciák: együttműködés, véleményalkotás
Kapcsolódási pontok	A NAT-hoz: Életvitel és gyakorlati ismeretek (szabadidő és információs kultúra) Tantárgyakhoz: társadalomismeret, biológia, osztályfőnöki óra Modulokhoz: 13-14 évesek: Csak lógok a neten (szkc2_0708); 14-15 évesek: Te meddig bírod? – buli, haverok, pia (szkc2_0808); 15-16 évesek: Ne szívd mellre! – Dohányzási szokások, kényszerselekvés, egészségkárosító hatások (szkc2_0908); 16-17 évesek: Áldokumentumok, hatáskeltés, manipuláció (szka211_18)
Támogató rendszer	Borbola I.: <i>Atok vagy áldás – avagy mit kezdjünk a világhálóval?</i> Új Pedagógiai Szemle, 2000. február Drótos L.: <i>Beilleszkedés a hálózat virtuális világába.</i> NIIF Információs Füzetek. 1995. március Fábián Zsolt: <i>Az Internet: a viselkedési addikciók új formája.</i> Psychiatria Hungarica, 2000. 15. szám Németh Attila: <i>A viselkedési addikciók jellegzetességei.</i> In: Németh A. – Gerevits J. (szerk.): <i>Addikciók.</i> Medicina, Budapest

	<p>P. Wallace: <i>Az internet pszichológiája</i>. Osiris. Budapest, 2002</p> <p>Hafkemeyer: <i>Az Internet. Szörfözés a világhálón</i>. Tesloff és Babilon, 1999</p> <p>Nyíri Kristóf: <i>Identitáskérdések az elektronikus hálózottság korában</i>. Magyar Pszichológiai Szemle, 1999. LIV. L</p> <p>Marianna Csóti: <i>A gyermek társas készségeinek fejlesztése</i>. Kapcsolatok – kommunikáció – önbecsülés. Pro Die Kiadó. Budapest, 2006</p> <p>Kárpáti Andrea: <i>A számítógépes játékok képességfejlesztő hatása</i>. Infinit, 2001.11.29.</p>
--	--

Bevezető gondolatok

A függőség témája rendkívül összetett; megközelítése komoly felkészültséget és nagy körültekintést kíván. A rendelkezésre álló 3 × 45 perc csupán arra elég, hogy felvessük a problémát, és ösztönözzük a fiatalokat, hogy gondolják át saját kapcsolódó tapasztalataikat. A téma feldolgozási módja lélektani csoportmunkában jártas szakembert feltételez.

A téma feldolgozására vállalkozó pedagógus felkészülését segítik a mellékletben található háttérolvasmányok. A támogató rendszeren belül is ajánlunk olyan irodalmat, amely lehetővé teszi a témában történő eligazodást.

Módszertani ajánlás

A feldolgozáshoz **A** és **B** variációt ajánlunk. Az **A** változatban több a kognitív elem, a **B** variáció inkább kreatív tevékenységet szívesen végző tanulócsoporthoz számára alkalmas.

Az **A** variáció ráhangoló gyakorlatánál a tanulókat jóval a foglalkozás előtt meg kell kérni arra, hogy hozzanak magukkal szenvedélyüket, hobbijukat kifejező tárgyakat, mivel a javasolt tevékenység ezekre épül majd.

Az internet-függőséggel foglalkozó teszt eredményei titkosak. A foglalkozás vezetője előre jelezze, hogy nem fogja megnézni, ki mit írt. Ha valaki nem akarja kitölteni a tesztet, adjunk rá lehetőséget. A megbeszéléshez mindenki szabadon választ párt (esetleg két társat, ha hármas csoport is alakul). Aki a társai közül senkivel nem beszél szívesen erről a témáról, annak legyen meg erre a lehetősége.

Az időkereteket nehéz pontosan kijelölni, hiszen ez függ a tanulók aktivitásától, pszichomotorikus tempójától, a kialakult vita hevességétől. A megadott időtartamok betartása nem kötelező, megjelölésük csupán az előzetes tervezés segítségét szolgálja. Ha valamelyik gyakorlat a tervezettnél hosszabb időt vesz igénybe, egy másik szakasz rövidíthető, esetleg teljesen el is hagyható.

A foglalkozáshoz tágas teremre van szükség, ahol a földön is lehet ülni, rajzolni, dolgozni. Ha szerepjátékra is sor kerül, a tanulók lehetőleg egyforma magasságú székeken, félkörben helyezkedjenek el. A nyitottan hagyott rész legyen a játéktér néhány szimbolikus kellékkel, ami adott

helyzetben segítheti a szerepekkel való azonosulást. Ha illusztrációra van szükség, nagyméretű csomagolópapírokon dolgozzunk a földön, majd ragasszuk fel az íveket a falra jól látható helyre.

A közös munkák alatt, valamint a játékok bemelegítő szakaszában alkalmazzunk relaxációs háttérzenét (pl. a Szenvedélyek kertje című ráhangoló gyakorlatnál). Amennyiben képzőművészeti jellegű tevékenységet végzünk (plakátkészítés), hangsúlyozzuk, hogy nem a művészi megfogalmazás, hanem az önkifejezés a cél.

Ha kiscsoportokban dolgoztatunk, a csoportok egymástól elkülönülve, az intimitást biztosítva helyezkedjenek el. A párban vagy kiscsoportban folyó munka első menetében olyan személyek legyenek együtt, akik bizalmas, intim témát is nyíltan meg tudnak beszélni, majd később törekedjünk arra, hogy a választás ne mindig bizalmi viszonyon alapuljon, hanem a diákok kockáztassanak, próbálkozzanak olyan partnerekkel is, akiket kevésbé ismernek. A közös munka – nem szokványos helyzetben – jó lehetőség egymás jobb megismerésére is.

A kognitív megközelítést szolgálhatja az olyan munkaszakasz, ahol a diákok sajátélményű tapasztalataiból vagy irodalmi szemelvényből indítjuk a beszélgetést.

Fontos a téma előítélet-mentes megközelítése, a diákok ismereteinek, érzelmeinek, szorongásainak mozgósítása és az esetleg támadó feszültség értő levezetése. Törekedjünk arra, hogy mindenki maga vonhasson le valamilyen, saját magára vonatkozó tanulságot a gyakorlatokból.

A témák feldolgozása bizalmas légkört kíván. Feltétlenül előnyben vannak a szociálisan érettebb tanulók, akik a játékban fel merik vállalni a személyességet, a csoportmunka során az őszinte véleményformálást. A kiscsoportokban folyó munkával elérhető, hogy a diákok mélyebben involválódjanak a témák feldolgozásában. Az egyes kiscsoport ugyanakkor megőrizheti intimitását, mert a csoport szószólójának megválasztott személy csak azt közvetítheti a nagycsoport felé, amire társai felhatalmazták.

Hagyományos iskolai értékelésnek itt nincs helye; a pedagógus megalapozott pozitív, megerősítő célú visszajelzésekkel járulhat hozzá a kölcsönös bizalmon alapuló őszinte légkör kialakulásához. Ez elengedhetetlen feltétele a foglalkozás sikerének. Fontos, hogy kerüljük az ítélezést, a moralizálást és a megbélyegzést.

A modul mellékletei

Tanári mellékletek

P1 – Háttérolvasmány a függőségről

P2 – Háttérolvasmány az internet-függőségről

P3 – Háttérolvasmány a játékszenvedélyről

P4 – Háttérolvasmány a pozitív szenvedélyekről

P5 – A segítségkérés helyszínei

Diákmellékletek

D1 – Teszt és értékelés (d1)

D2 – Egy súlyos internet-függő vallomása (d1)

D3 – Kérdőív a játékról (d1)

D4 – Szövegkártyák (d2)